

Zakres podmiotowy regulacji. Użytek własny i nieodpłatny

Ustawa ogranicza zakres podmiotowy dozwolonego użytku prywatnego do osób pozostających w związku osobistym. Nie precyzując tego ostatniego pojęcia, prawodawca dokonuje egzemplifikacji wskazując, iż może być to związek oparty na powinowactwie, pokrewieństwie lub stosunku towarzyskim. W praktyce zdeterminowanie czy dane relacje między ludzkie można będzie zakwalifikować jako związek osobisty może stać się zadaniem bardzo trudnym. E. Traple^[1] za jedno z kryteriów istnienia stosunków towarzyskich przyjmuje podtrzymywanie więzów przez pewien czas.

R. Gołat stoi natomiast na stanowisku, iż stosunek osobisty z samej swej istoty „...powinien być postrzegany jako ścisła więź personalna, nie zaś jedynie bliskość oparta na przelotnych, krótkotrwałych lub nieregularnych kontaktach.”^[2]

W. Machała wysuwa zastrzeżenia co do uznania postulatu trwałości stosunku towarzyskiego jako determinantu istnienia stosunku osobistego, argumentując, iż „nie do końca odpowiada naturze takich stosunków, których źródłem częstokroć jest jedno spotkanie”^[3]. Niedookreśloność i brak jasnych kryteriów tego pojęcia skłaniają do przychylenia się do poglądu iż „rozstrzygnięcia zapadające w omawianej kwestii najczęściej będą arbitralne”^[4].

Nawiązując do zakresu podmiotowego dozwolonego użytku osobistego, pragnąłbym na koniec zaznaczyć, iż należy dopuścić możliwość a raczej nie można definitywnie wykluczyć istnienia stosunku osobistego powstałego i utrzymywanego jedynie za pośrednictwem Internet. Oczywiście stosunek taki musiałby spełniać podstawowe kryteria więzi opartych na realnym kontakcie – mam tu na myśli głównie trwałość jako jedną z jego

podstawowych cech. W dobie globalizacji i tworzenia się internetowych społeczności, nie można dyskryminować relacji między ludzkich tylko dlatego, że ich uczestnicy komunikują się jedynie drogą elektroniczną.

[\[1\]](#) E. Traple, op. cit., s. 11.

[\[2\]](#) R. Gołat, op. cit, s. 244.

[\[3\]](#) W. Machała, op. cit., s. 65.

[\[4\]](#) Ibidem, s. 66.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Przestępstwo czarów przed sądami miejskimi i wiejskimi

Opisując procedury prawne stosowane na ziemiach polskich w celu zwalczania przestępstwa czarów, nie sposób wyznaczyć – a tym bardziej opisać – jednolitego ich modelu. Wynika to z faktu, iż po pierwsze każdy stan rządził się odrębnymi prawami, a po drugie z tego, że podziały terytorialne wprowadzały lokalne odmienności. Na rozbieżności poszczególnych procedur wpływał fakt, iż przez wilkierze oraz ordynacje władze miejskie lub właściciele poszczególnych terenów mogli sami kształtować obowiązujący tam stan prawny. Na terenach ziem polskich obowiązywały różne systemy prawa: prawo polskie zwyczajowe oraz prawo niemieckie (ius

teutonicum) – tworzące od XIII wieku w efekcie kolonizacji prawo miejskie i wiejskie. Ekspansja tego ostatniego spowodowała stopniowy zanik polskiego prawa zwyczajowego, które obowiązywało tylko stan szlachecki, stając się prawem ziemskim.

Podstawą obowiązującego w miastach lokowanych na prawie niemieckim, było głównie prawo magdeburskie. Niektóre miasta polskie lokowane w ten sposób stworzyły pewne odmiany prawa magdeburskiego, takie jak prawo średzkie i chełmińskie. Prawo to tworzyły pouczenia prawne udzielane miastom – córkom przez miasta macierzyste, ortyły – precedensy wydawane przez miasto matkę oraz wilkierze, czyli statuty ustanawiane przez radę miejską. Głównym jednak źródłem były niemieckie spisy prawa, takie jak Zwierciadło saskie oraz Weichbild saski lub magdeburski. Zbiory te pierwszy raz ukazały się drukiem w Polsce w Zbiorze Łaskiego w 1506 roku, później jako samodzielne dzieło wydane zostały przez Mikołaja Jaskiera 1535 roku. Tłumaczenie polskie ukazało się 1581 roku w opracowaniu urzędnika lwowskiego Pawła Szczerbicza. Na miejskie prawo karne od schyłku XVI wieku coraz większy wpływ miał niemiecki kodeks karny z 1532 roku *Constitutio Criminalis Carolina*. Od początku XVI stulecia pojawiały się polskie opracowania tego aktu. Największą jednak rolę odgrywało opracowanie podwój ci ego krakowskiego Bartłomieja Groickiego.

Prawo wiejskie dzieliło się na prawo osadnictwa niemieckiego, dla którego wzorem było stosowane w miastach prawo magdeburskie oraz prawo polskie zwyczajowe, na którym także lokowane były wsie. W późniejszym okresie, to jest od w wiekach od XVI do XVIII, oprócz wspomnianego już prawa zwyczajowego polskiego, Zwierciadła, Weichbildu i Caroliny stosowane były także ustawy wiejskie, zwane wilkierzami lub ordynacjami, które obowiązywały na terenach posiadanych przez uchwalającego je właściciela.

Niemieckie prawo zawarte w Carolinie było owocem połączenia zwyczajowego prawa niemieckiego oraz nowinek zaczerpniętych z

prawa rzymskiego, opracowanego przez szkoły glosatorów i komentatorów. Z procedur rzymskich zaczerpnięte zostały zasady procesu inkwizycyjnego, który został przeze mnie opisany wyżej. Praktyka stosowania prawa *ius teutonicum* w Polsce w wielu miejscach odbiegała jednak od wzorów niemieckich. Niezbędnym dlatego jest opisanie całej procedury stosowanej w naszym kraju, mimo znacznych podobieństw do prawa opisanego w rozdziale drugim

Stan obowiązującego w omawianym okresie prawa, powoduje niemożliwość wyznaczenia jednego typu procesów o czary na ziemiach polskich. Możliwe jest jednak ogólne jego zarysowanie, obowiązujące wyżej wymienione stany. Stan szlachecki – jak już wyżej wspomniano – był w praktyce wyłączony z procesów o czary. Pozostaje więc omówić przebieg tych procesów w pozostałych dwóch warstwach społecznych, których prawa były pod wpływem *ius teutonicum*, co z kolei pozwala nam na jednoczesne omówienie obu tych zagadnień, wskazując tylko na drobne między nimi różnice. W tym celu posługiwać się będę głównie dwoma źródłami: Porządkiem sądów i spraw miejskich prawa magdeburskiego w Koronie Polskiej Bartłomieja Groickiego, która była wzorcem dla sądów od połowy XVI wieku oraz Praktyką kryminalną Jakuba Czechowicza w opracowaniu Zbigniewa Zdrójkowskiego, powstałą na końcu interesującego nas okresu i będącą kompilacją prawa obowiązującego na ziemiach polskich w XVIII wieku.

Skład sądu świeckiego nie był precyzyjnie i jednolicie ustalony. Często bywało tak, iż w miastach sprawami cywilnymi oraz administracyjnymi zajmowała się rada miejska, a ława odpowiedzialna była za sprawy karne, jednak zasada ta nie była bezwzględnie obowiązującą. Również liczebność tych organów zależała od wielkości ośrodka i wahała się od kilku do kilkudziesięciu osób. Nie każdy sąd miejski czuł się kompetentny do rozpatrywania spraw o czary. W takim przypadku sprowadzano „ekspertów” z sąsiedniego, zaprzyjaźnionego miasta, którzy posiadali pewne w tej dziedzinie doświadczenie

i zasilali miejscowy skład sądu.

Zasadą w takich przypadkach było sprawdzenie, czy sprowadzony sędzia był fachowcem w swojej dziedzinie.

Praktyka wiejska, jeśli chodzi o czary, nie była zbyt bogata, ani zbyt okrutna. Większość takich spraw przypada na wiek XVII, w poprzednich i następnych stuleciach było ich niewiele. Przyczyną tego mógł być fakt, że jak twierdzi Baranowski, sądy wiejskie „nie miały zasadniczo prawa” rozpatrywać spraw o czary, w których należało przeprowadzać tortury i skazywać winowajców na stos. Ponieważ jednak delegowanie sprawy do sądu miejskiego było kwestią dosyć kosztowną, to ze względów oszczędnościowych rozpatrywał je sąd rugowy. Tymieniecki utrzymuje jednak, że nadanie na prawie niemieckim dawało panu wsi możliwość wyrokowania w sprawach najcięższych oraz ferowania wyroków śmierci, czynnikiem warunkującym był tu jednak zakres immunitetu sądowego. Dopiero w 1768 roku została ustanowiona konstytucja, która nakazywała przekazywać sprawy kryminalne sądom miejskim.

Przekazywanie to było znane i stosowane, jednak tylko w rzadkich przypadkach, w których sądy wiejskie nie chciały brać na swoje barki ciężaru orzekania kary śmierci. W przypadku takiego odesłania chłopci sądzeni byli na podstawie prawa właściwego dla danego sądu. Podobnie było w przypadku, kiedy sąd miejski przyjeżdżał na wieś, by rozpatrywać sprawy o czary. Wyroki w takich procesach musiały zostać zaaprobowane przez właścicieli wsi, którzy często korzystając ze swoich praw łagodzili je. Jeżeli sprawy przekazywano sądom miejskim to najprawdopodobniej tylko dlatego, że miasta dysponowały specjalistami od „przesłuchań bolesnych” – katami oraz bardziej biegłymi w sprawach czarów sędziami, a nie z powodu braku kompetencji. Jeśli natomiast wsie zatrudniały sądy, odsyłały oskarżonych do miasta, to do ich obowiązków należało opłacenie zarówno sądu, jak i tak zwanego „mistrza sprawiedliwości” czyli kata. Nie ulega jednak wątpliwości, że zdarzały się przypadki orzekania przez wsie w najcięższych

sprawach kryminalnych oraz wykonywania orzeczonych wyroków gardłowych.

Badając procesy o magię przed sądami wiejskimi, należy także omówić rolę, jaką dla tegoż sądownictwa odgrywał właściciel wsi. Jak to już wyżej zostało opisane, immunitet ekonomiczno – sądowy, jakim była lokacja na prawie niemieckim składał na ręce właściciela całkowitą władzę jurysdykcyjną. Właściciel ziemski wyznaczał w swoim imieniu zastępcę lub sołtysa, który ferował wyroki. Wiejska ława sądownicza odgrywała rolę pomocniczą. Jak podaje Bohdan Baranowski, sam dziedzic asystował czasem przy badaniu czarownic, a nawet zadawał pytania torturowanej kobiecie. Píše on także, iż interwencje dziedzica zdarzały się względnie rzadko, jednak w rzeczywistości o tym czy na danym obszarze miały miejsce procesy o czary oraz o tym jak surowe były wyroki, decydował właśnie właściciel ziemski.

Proces inkwizycyjny był z zasady tajny. W Polsce jednak nie trzymano się tej reguły i zarówno w stosunku do oskarżonego, oskarżającego jak i reszty społeczności proces był jawny. Kolejną zasadą była pisemność całego procesu. Protokołować należało każde stadium procedury, dlatego powszechna była obecność pisarzy przy dokonywaniu wszystkich czynności procesowych i podejmowaniu decyzji sądowych. Małgorzata Pilaszek twierdzi, że zasady tej nie trzymano się bezwzględnie. Często było tak, że zapisywano tylko zgłoszenie skargi, ponieważ stronie skarżącej zależało, aby wytaczając sprawę o czary niejako zniszczyć dobre imię podejrzewanej osoby i w ten sposób zrekompensować sobie straty przez nią dokonane. Mniejszą wagę przywiązywano do umieszczenia w księgach sądowych treści wyroku.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Prawa zwierząt

Los zwierząt szczególnie bliski jest ich sercu. Popularyzacja wegetarianizmu stanowiła ważny krok w kierunku nieuczestniczenia w przemyśle wykorzystującym zwierzęta, lecz prawdziwa rewolucja w świadomości nadeszła wraz z pojawieniem się zespołu „Earth Crisis”.

Wystąpił on z koncepcją nowej etyki uwzględniającej również interesy „braci mniejszych” i radykalnie krytykując antropocentryzm, który – według nich – stanowi główną przyczynę takiej sytuacji zwierząt.

Swój utwór „The New Ethic” („Nowa etyka”) kończą następującymi słowami: ” (...) To jest czas aby uczynić je wolnymi/ Weganizm jest esencją współczucia i spokojnego życia/ Zwierzęta nie są nasze dla nadużyć czy dominacji/ Zrzekam się ich używania z powodu czci dla całego niewinnego życia”.¹⁵

Tematyka praw zwierząt jest bardzo ważnym, czasami priorytetowym tematem podejmowanym na łamach fanzinów i w tekstach piosenek zespołów SXE. Emanuje z nich złość i niezgoda na społeczeństwo, które przyzwala na cierpienie zwierząt i chęć zmiany takiej sytuacji. ” (...) zabijamy i zjadamy zwierzęta tylko dlatego, że w naszych oczach należą do niższego gatunku. Nie możemy tego zaakceptować” – napisano we wkładce do kasety „Pain Runs Deep”.¹⁶

Świadomość ruchu SXE w tej kwestii kształtowała się w oparciu o etykę między innymi P. Singera i A. Schweitzera, jednak ich poglądy bywają dalece bardziej radykalne.

Jedną z podstawowych lektur, po którą sięgają sympatycy „trzech krzyży” jest „Deklaracja wojny” napisana przez osobę ukrywającą się pod pseudonimem „Wyjący Wilk” -to najbardziej

radykałna pozycja rozprawiająca się z antropocentryzmem i podejmująca kwestię wyzwolenia zwierząt i ocalenia planety, podsuwając rozwiązania ocierające się o eko terroryzm.

Walka o wyzwolenie zwierząt nie odbywa się tylko poprzez śpiewanie radykalnych tekstów, pisanie artykułów w swych magazynach, noszenie koszulek z pro animalistycznymi nadrukami i rozmowach z przypadkowymi ludźmi.

Ruch ten chciałby skończyć z wyzyskiem zwierząt tu i teraz (sytuacja zwierząt nie określana jest inaczej jak: „gehenna” czy „holocaust”), dlatego też sympatyzują ze wszelkimi organizacjami formalnymi bądź nieformalnymi, które pracują na rzecz zmiany takiej sytuacji (często sami są ich członkami lub zakładają własne grupy), skłaniając się ku rozwiązaniom radykalnym, np. akcje bezpośrednie.

Najbardziej poważanymi przez nich są: „Animal Liberation Front”, „Justice Departament”, „Hunt Sabotage”, „Animal Rights Militia”.

W Polsce tworzą „Grupę Wsparcia Frontu Wyzwolenia Zwierząt” i pismo „Ruch Oporu”.

W Polsce działalność na rzecz praw zwierząt nabiera coraz większego znaczenia. Grupy takie jak „Grupa Wsparcia Frontu Wyzwolenia Zwierząt” i wydawane przez nich pismo „Ruch Oporu” odgrywają kluczową rolę w edukowaniu społeczeństwa i promowaniu idei humanitarnego traktowania zwierząt. Ich działania są zróżnicowane – od organizowania kampanii informacyjnych, po wspieranie prawnych aspektów ochrony zwierząt.

Również wśród młodych ludzi w Polsce rośnie zainteresowanie weganizmem i wegetarianizmem, co jest widoczne nie tylko w wyborach żywieniowych, ale także w stylu życia i postawach etycznych. Wiele szkół i uniwersytetów podejmuje działania mające na celu zwiększenie świadomości na temat dobrostanu zwierząt, organizując warsztaty, prelekcje i debaty.

Media społecznościowe odegrały znaczącą rolę w rozprzestrzenianiu idei praw zwierząt w Polsce. Aktywiści i organizacje wykorzystują platformy takie jak Facebook, Instagram czy Twitter do dzielenia się informacjami, organizowania akcji protestacyjnych i edukacyjnych, a także do wzajemnego wspierania się w działaniach na rzecz zwierząt.

Wyzwania, przed którymi stoi ruch na rzecz praw zwierząt w Polsce, są liczne. Wymaga to nie tylko zmiany prawnej, ale także szerokiej zmiany świadomości społecznej. Działacze podkreślają, że każdy, nawet najmniejszy gest w kierunku poprawy dobrostanu zwierząt, ma znaczenie i przyczynia się do budowania lepszego świata dla wszystkich istot.

Kluczowym elementem w tej walce jest edukacja i świadomość. Organizacje i aktywiści konsekwentnie pracują nad tym, by kwestie praw zwierząt były obecne w debacie publicznej, a poszanowanie dla życia zwierząt stało się normą, a nie wyjątkiem. To długa i trudna droga, ale jak pokazuje historia, każdy krok ma znaczenie i przybliża do celu, jakim jest świat bez cierpienia i wyzysku zwierząt.

15 „Recognize the ...” ,op. cit., bez podania strony.

16 Z wkładki do kasety..., op. cit.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Kradzież rozbójnicza

Kodeks karny określa przestępstwo kradzieży rozbójniczej w art. 281. Stanowi on odpowiednik art. 209 k.k. z 1969 r.

Art. 281 k.k.: „Kto, w celu utrzymania się w posiadaniu zabranej rzeczy, bezpośrednio po dokonaniu kradzieży, używa przemocy wobec osoby lub grozi natychmiastowym jej użyciem albo doprowadza człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.” [\[1\]](#)

Kradzież rozbójnicza polega na zastosowaniu przez sprawcę kradzieży przemocy wobec osoby, groźby jej natychmiastowego użycia albo doprowadzeniu człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności w celu utrzymania się w posiadaniu zabranej rzeczy. [\[2\]](#)

Konstrukcja tego przestępstwa nawiązuje do ustawowych znamion rozboju, do opisu sposobu działania jego sprawcy, jednak występuje zasadnicza różnica między tymi przestępstwami. Związana jest ona z kolejnością zastosowania środków rozbójniczych. W przypadku rozboju służą one do obezwładnienia lub pokonania oporu pokrzywdzonego w celu dokonania zaboru rzeczy, a więc są stosowane przed lub w trakcie jego dokonania. W kradzieży rozbójniczej sprawca uprzednio dokonuje zaboru rzeczy bez zastosowania środków przemocy, a następnie posługuje się tymi środkami po dokonaniu zaboru, w celu utrzymania się w posiadaniu zabranej rzeczy. [\[3\]](#)

Przestępstwo z art. 281 k.k. stanowi typ kwalifikowany kradzieży zrelacjonowany do czynu zabronionego opisanego w art. 178 k.k. Nie jest natomiast typem kwalifikowanym innych odmian kradzieży, np. rozboju.

Przestępstwo kradzieży rozbójniczej ma dwa przedmioty ochrony. Pierwszym jest cudza rzecz ruchoma uzyskana przez sprawcę w wyniku zaboru. Drugim jest nietykalność cielesna, wolność,

zdrowie, a nawet życie osoby, wobec której sprawca używa przemocy, grozi natychmiastowym jej użyciem lub którą doprowadza do stanu nieprzytomności lub bezbronności.

Kradzież rozbójnicza określona w art. 281 jest przestępstwem złożonym, albowiem w ustawowym opisie znamion tego typu czynu zabronionego mieszczą się znamiona kradzieży oraz użycia wobec osoby przemocy, groźby jej natychmiastowego użycia lub doprowadzenia jej do stanu nieprzytomności lub bezbronności.[\[4\]](#) W przypadku kradzieży rozbójniczej, czyn przestępny dzieli się na dwie fazy. Pierwszą jest kradzież, drugą natomiast zastosowanie przemocy. Zachowanie sprawcy popełniającego kradzież rozbójniczą polega w pierwszej kolejności na dokonaniu kradzieży rzeczy, a następnie na użyciu wobec poszkodowanego groźby jej natychmiastowego użycia lub doprowadzeniu go do stanu nieprzytomności lub bezbronności. Ustawa wymaga dla przyjęcia tego przestępstwa określonej sekwencji działań, przy czym zabór rzeczy musi bezwzględnie poprzedzać zastosowanie przez sprawcę opisanych w art. 281 k.k. sposobów oddziaływania na osobę.[\[5\]](#) Tym samym przepis ten nie ma zastosowania do wypadków, gdy sprawca działa w sposób w nim opisany, aby utrzymać się w posiadaniu rzeczy (mienia) uzyskanej w wyniku popełnienia innego przestępstwa przeciwko mieniu, np.: przywłaszczenia, oszustwa, itp.

Odwołanie się w art. 281 do wcześniej dokonanej kradzieży, bez bliższego jej określenia, oznacza, że w grę wchodzi wszystkie występujące w przepisach Kodeksu karnego wypadki „zaboru w celu przywłaszczenia cudzej rzeczy ruchomej”.[\[6\]](#)

Użycie wobec osoby przemocy, groźby jej natychmiastowego użycia lub doprowadzeniu człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności mogą być skierowane przeciwko poszkodowanemu dokonaną uprzednio przez sprawcę kradzieży albo przeciwko jakiegokolwiek innej osobie.

Działania te mogą być dokonane przez sprawcę bądź przez osobę

z nim współpracującą, która nie dokonała zaboru rzeczy osobiście. Dla przyjęcia w takim wypadku kradzieży rozbójniczej konieczne jest wykazanie, że między osobą stosującą opisane w art. 281 sposoby oddziaływania a sprawcą zaboru rzeczy istniało porozumienie oraz że wspólnie wykonywały one przestępstwo, a także to, że użycie przemocy wobec osoby, groźby jej zastosowania albo doprowadzenie człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności miało na celu utrzymanie się przez sprawcę zaboru rzeczy w jej posiadaniu.[\[7\]](#)

Sposoby oddziaływania na osobę, opisane w art. 281 k.k., muszą być zastosowane „bezpośrednio po dokonaniu kradzieży”. W celu utrzymania się w posiadaniu zabranej rzeczy. Utrzymanie się w posiadaniu zabranej rzeczy zachodzi wtedy, gdy po przejściu władztwa nad rzeczą na osobę nieuprawnioną, dokonującą zaboru, zachodzi po stronie pokrzywdzonego jeszcze możliwość natychmiastowej restytucji władztwa.[\[8\]](#) Restytucja ta może się dokonać przez pokrzywdzonego osobiście lub przez inną osobę. Między podjęciem przez sprawcę zaboru rzeczy działań opisanych w art. 281 k.k., a zaborem rzeczy musi zachodzić stosunek bezpośredniości. Owa „bezpośredniość” polega na tym, że między kradzieżą, a określonymi w tym przepisie działaniami sprawcy istnieje ciągłość pozwalająca na traktowanie całego zdarzenia jako jednego czynu.

Należy przyjąć, że możliwa jest kwalifikacja zachowania sprawcy na podstawie art. 281 k.k. w sytuacji, w której utrzymanie się w posiadaniu zabranej rzeczy nie jest jedynym celem działania sprawcy, lecz towarzyszy mu także chęć udaremnienia pościgu.[\[9\]](#) Kwalifikacja z art. 281 k.k. możliwa jest, gdy sprawca używa przemocy wobec osoby, która bierze udział w pościgu.

Jeżeli określone w art. 281 działania sprawcy podjęte zostaną dla utrzymania w posiadaniu rzeczy uzyskanej w wyniku rozboju, artykuł ten również ma zastosowanie, chyba że odpowiedzialność ta uległa wyłączeniu na zasadzie współukaranego czynu

następczego.

Podobnie jak rozbój, kradzież rozbójnicza należy do kategorii przestępstw „z działania”. Zachowanie sprawcy więc może przybierać wyłącznie postać działania, nigdy zaniechania.

Jak przy przestępstwie przewidzianym w art. 280 k.k., również kradzież rozbójnicza jest przestępstwem materialnym i do jego znamion należy skutek w postaci zaboru cudzej rzeczy ruchomej w celu przywłaszczenia. W przypadku kradzieży rozbójniczej, polegającej na groźbie natychmiastowego użycia przemocy wobec osoby, mamy do czynienia z pojedynczym skutkiem w postaci zaboru rzeczy. Natomiast przy działaniu sprawcy polegającym na doprowadzeniu człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności, kradzież rozbójnicza ma dwa skutki. Pierwszym jest zabór rzeczy, drugi zaś przybiera postać doprowadzenia człowieka do stanu nieprzytomności bądź bezbronności.

Przestępstwo określone w art. 281 k.k. ma tak jak rozbój dwa przedmioty czynności wykonawczej: rzecz ruchoma oraz człowiek, którego nietykalność, wolność, zdrowie lub życie zostają zagrożone przez zachowanie sprawcy.

Kradzież rozbójnicza jest przestępstwem indywidualnym w tym sensie, że jego podmiotem może być ten tylko, kto dokonał kradzieży i jest w posiadaniu skradzionego mienia.[\[10\]](#)

Podobnie jak rozbój, kradzież rozbójnicza jest przestępstwem umyślnym i należy do kategorii przestępstw kierunkowych, które wymagają aby zachowanie sprawcy było ukierunkowane na określony cel. Strona podmiotowa kradzieży rozbójniczej charakteryzuje się podwójną kierunkowością zamiaru. Sprawca bowiem dokonując zaboru rzeczy działa w celu jej przywłaszczenia, a następnie stosuje określone w art. 281 środki rozbójnicze w celu utrzymania się w posiadaniu skradzionej rzeczy.[\[11\]](#)

[1] Ustawa z dnia 6.06.1997 r., Dz. U. z dnia 2.08.1997 r., Nr 88, poz. 553 z późniejszymi zmianami.

[2] A. Marek: Prawo karne, Wyd. C.H. Beck, Warszawa 2001, s. 559.

[3] M. Dąbrowska-Kardas, P. Kardas: Przestępstwa przeciwko mieniu, s. 91.

[4] Tamże, s. 94.

[5] P. Kardas, J. Satko: Przestępstwa przeciwko mieniu, Przegląd problematyki, Orzecznictwo (SN 1918-2000), Piśmiennictwo, Zakamycze 2002, s. 63.

[6] B. Michalski: Przestępstwa przeciwko mieniu...", Warszawa 1999, s. 146.

[7] M. Dąbrowska-Kardasa, P. Kardas: Przestępstwa przeciwko mieniu, s. 95.

[8] P. Kardas, J. Satko: Przestępstwa przeciwko mieniu, Przegląd problematyki, Orzecznictwo (SN 1918-2000), Piśmiennictwo, Zakamycze 2002, s. 64.

[9] Tamże, s. 65.

[10] I. Andrejew, W. Świda, W. Wolter: Kodeks karny z komentarzem, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1973, s. 638.

[11] A. Marek: Komentarz do Kodeksu karnego, Część szczególna, Wydawnictwo Prawnicze Sp. z o.o., Warszawa 2000, s. 306.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Środki ochrony sądowej jednostek terytorialnego samorządu

Ochrona sądowa dotyczy samodzielności wszystkich jednostek samorządu terytorialnego. Sądowa ochrona samodzielności samorządu przewiduje możliwość zaskarżenia do sądu administracyjnego rozstrzygnięcia organu nadzorczego, w postaci decyzji w rozumieniu KPA, aktów prawnych typu administracyjnego, które podejmują organy nadzoru. Zaskarżeniu podlega stanowisko organu w sprawach, w których zatwierdzenia, uzgodnienia lub zaopiniowania uzależniają się ważność rozstrzygnięcia lub projektu rozstrzygnięcia organów gminy.

Rada może upoważnić wójta lub zarząd do złożenia skargi. Takie upoważnienie jest swego rodzaju pełnomocnictwem procesowym NSA.

Rada gminy obradując na sesji może upoważnić przewodniczącego do złożenia skargi na rozstrzygnięcie organu nadzorczego. Nie podlega zaskarżeniu do NSA ślubowanie radnych, które nie stanowi uchwały rady ani też decyzja wydana przez wójta w I instancji.

Skargę do NSA należy składać w terminie 30 dni od doręczenia rozstrzygnięcia nadzorczego czy „stanowiska”.

W przypadku złożenia skargi do NSA przez organy samorządu stosuje się odpowiednio przepisy o zaskarżaniu decyzji indywidualnych, z zakresu administracji publicznej.

Przedmiotem skargi może być uchwała organu samorządu, a w przypadku organu wykonawczego gminy- zarządzenia wójta czy

burmistrza (prezydenta miasta). Uchwały te muszą się mieścić w sferze administracji publicznej.

Przedmiotem skargi mogą być zarówno zadania własne jak i zlecone. NSA nie może badać celowości, rzetelności czy gospodarności działania, może natomiast stosować kryteria legalności badać, czy organ nadzoru nie przekroczył swych uprawnień ustawowych.

Skarga służy także na bezczynność organów. Gdy organy nie wykonują czynności nakazanych prawem albo podejmują czynności prawne (inne niż uchwały) lub faktyczne naruszające prawa osób trzecich. W tych sytuacjach NSA może nakazać organowi nadzoru niezbędne czynności na rzecz skarżącego, na koszt i ryzyko gminy, powiatu czy województwa.

Warunkiem złożenia skargi zarówno indywidualnej jak i zbiorowej jest wezwanie do usunięcia naruszenia. Dopiero gdy ono okaże się bezskuteczne, można wnieść skargę. Bezskuteczność oznacza, że organ samorządu w całości lub w części nie uwzględnił wezwania do usunięcia naruszenia.

Wezwanie powinno zostać złożone do organu właściwego. Dopuszcza się składanie wezwania do wójta czy burmistrza, wyklucza natomiast kierowanie sprawy do organu nadzoru.

Do złożenia skargi legitymowana jest gmina lub związek gmin, powiat i związek powiatów oraz województwo, których interes prawny uprawnienia lub kompetencje naruszono.

Każdy, kogo interes prawny lub uprawnienia zostały naruszone uchwałą lub zarządzeniem podjętym przez organ gminy w sprawie zakresu administracji publicznej, może po bezskutecznym wezwaniu do usunięcia, zaskarżyć uchwałę do sądu administracyjnego

Ochrona sądu powszechnego, głównie cywilnego oraz administracyjnego.

Ochrona sądu cywilnego dotyczy przede wszystkim zagadnień związanych z obrotem mieniem samorządowym. W przypadku ochrony sądu administracyjnego może on rozstrzygać o różnych zagadnieniach dotyczących samorządu terytorialnego. Przed wszystkim będzie rozpatrywał skargi na ostateczne decyzje administracyjne, które zapadły w organach administracji samorządowej. NSA rozstrzyga spory między organami jednostek samorządu terytorialnego oraz między organami tych jednostek a organami administracji rządowej, także między samorządowymi kolegiami odwoławczymi. Sąd administracyjny udziela odpowiedzi na pytania prawne przedstawione do rozstrzygnięcia przez samorządowe kolegia odwoławcze. NSA rozstrzyga skargi na akty nadzoru.

Ochrona sądowa stanowi prawo podmiotowe przysługujące gminie. Ochrona samodzielności samorządu przed rozstrzygnięciami organów nadzorczych.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Przyjęcie zawiadomienia o przestępstwie i wniosku o ściganie karne

Przyjęcie ustnego zawiadomienia o przestępstwie wymaga spisania wspólnego protokołu, z przyjęcia zawiadomienia o przestępstwie i przesłuchania w charakterze świadka osoby zawiadamiającej w trybie art. 304a kpk o ile nie występują przeszkody prawne do jego sporządzenia w szczególności wynikające z przepisu art. 185a § 2 kpk. a także w razie

samooskarżenia. W protokóle dokumentuje się czas, miejsce rodzaj i okoliczności zdarzenia, o którym zawiadamia zgłaszający. W protokóle wskazuje się również ślady kryminalistyczne, jakie przez zgłaszającego zostały zauważone na miejscu zdarzenia, umieszcza się dane ewentualnych świadków zdarzenia oraz dane lub rysopis sprawcy, jeżeli był widziany przez zgłaszającego. Zgłaszającego uprzedza się o odpowiedzialności karnej grożącej za zawiadomienie organów ścigania o przestępstwie nie popełnionym (art. 238 kk.) oraz ewentualnie, (gdy zgłaszający wskazuje na sprawcę) o odpowiedzialności karnej za fałszywe oskarżenie (art. 234 kk.). Uprzedza się go również o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań (art. 233 § 1 kk.). w przypadku, gdy zgłaszającym jest pokrzywdzony przekazuje się mu pisemne „Pouczenie pokrzywdzonego o prawach i obowiązkach”, o czym należy poczynić wzmiankę w protokóle.

W sytuacji, gdy ściganie przestępstwa wymaga złożenia wniosku o ściganie, a zgłaszającym jest osoba uprawniona do złożenia wniosku, można przyjąć wspomniany wniosek do protokołu przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie i przesłuchania w charakterze świadka osoby zawiadamiającej.

Sporządzenie protokołu przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie nie jest niezbędne, jeżeli zawiadomienie zostało złożone na piśmie i wyczerpująco przedstawia okoliczności popełnienia przestępstwa.

Jeżeli zawiadamiającym jest sprawca przestępstwa, przed sporządzeniem wyłącznie ustnego protokołu zawiadomienia o przestępstwie uprzedza się go o treści art. 238 kk. Po ww. czynności przesłuchuje się zawiadamiającego w charakterze podejrzanego – zależnie od okoliczności w trybie art. 308 § 2 kpk. lub 313 § 1 kpk. albo 325g kpk.

Jeśli zgłoszenie o przestępstwie przekazuje osoba nie mająca pełnego rozeznania, co do wykonywanych czynności treść informacji dokumentuje się w notatce urzędowej. Jeśli zakres

informacji jest wystarczający przeprowadza się niezwłocznie czynności zmierzające do potwierdzenia informacji lub czynności w trybie art. 308 kpk., po ustaniu przyczyn wyłączających możliwość przesłuchania niezwłocznie wykonuje się tę czynność. Jeżeli po ustaniu przyczyn powodujących brak pełnego rozeznania u osoby, co do przedsięwziętych czynności związanych z zawiadomieniem o przestępstwie odmówi ona złożenia zawiadomienia należy w tej kwestii przyjąć od niej pisemne oświadczenie a jeśli odmówi jego sporządzenia spisać z rozmowy z nią notatkę urzędową. W przypadku, gdy brak jest innych możliwości potwierdzenia zaistnienia przestępstwa i nie wykonano czynności przewidzianych w art. 308 kpk. – sprawę uznaje się za ostatecznie załatwioną.

Wniosek o ściganie karne, po złożeniu zawiadomienia o przestępstwie przez małoletniego

pokrzywdzonego, przyjmuje się od jego przedstawiciela ustawowego lub od osoby, pod której pieczęcią małoletni pozostaje; jeśli wskazane osoby z naruszeniem dobra małoletniego wniosku takiego nie składają lub są sprawcami przestępstwa na szkodę małoletniego Policja występuje do sądu opiekuńczego o wydanie zarządzenia w przedmiocie wniosku. Wniosek o ściganie przyjmuje się jednakże od osoby, która nie ukończyła 18 lat jednakże nabyła pełną zdolność do czynności prawnych poprzez zawarcie małżeństwa, nawet, gdy małżeństwo zostało unieważnione.

Wniosku o ściganie nie przyjmuje się od osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie lub częściowo. W przypadku nie ukończenia przez taką osobę 18 roku życia wniosek taki może złożyć rodzic lub opiekun. W przypadku pełnoletnich ubezwłasnowolnionych całkowicie wniosek składa opiekun zaś w przypadku osób ubezwłasnowolnionych częściowo – kurator. W przypadku braku formalnego ubezwłasnowolnienia częściowego lub całkowitego u osoby dorosłej, która z uwagi na zaburzenia psychiczne nie rozumie swojej sytuacji prawnej i wniosku nie składa Policja występuje do sądu opiekuńczego o ustanowienie

kuratora w tym zakresie.

O złożeniu lub nie złożeniu wniosku o ściganie umieszcza się wzmiankę w protokóle przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie i przesłuchania świadka.

W przypadku cofnięcia wniosku o ściganie należy sporządzić „Protokół zgłoszenia cofnięcia wniosku o ściganie karne”. Cofnięcie takie jest możliwe jedynie za zgodą prokuratora.

Algorytm czynności przy przyjęciu zawiadomienia o przestępstwie.

1. Ustalić powód przybycia i tożsamość osoby zgłaszającej popełnienie przestępstwa,
2. Wysłuchać jej spontanicznej relacji,
3. W razie potrzeby zadawać pytania w celu uzupełnienia treści zawiadomienia,
4. Upewnić się czy zgłoszenie dotyczy przestępstwa ściganego z urzędu,
5. Uprzedzić osobę o odpowiedzialności karnej z art. 238 kk., a w określonych sytuacjach z art. 234 kk., a w przypadku sporządzania protokołu w trybie art. 304a kpk z art. 233 § 1 kk.,
6. Pouczyć i wręczyć „Pouczenie o uprawnieniach pokrzywdzonego w postępowaniu przygotowawczym” w przypadku składania zawiadomienia przez pokrzywdzonego, dołączając jego drugi podpisany przez zgłaszającego do akt głównych sprawy,
7. Podjąć decyzję, czy zachodzi potrzeba przesłuchania zgłaszającego o przestępstwie w charakterze świadka,
8. Sporządzić stosowny „Protokół przyjęcia...” wraz z ewentualnymi poprawkami oraz wpisaniem zarzutów co do treści protokołu i oświadczeniem policjanta prowadzącego czynność,
9. Zaznaczyć osobę zgłaszającą z treścią protokołu,
10. Gdy przestępstwo ścigane jest na wniosek osoby uprawnionej należy osobę zgłaszającą poinformować o

treści art. 12 § 2 kpk oraz wyraźnie zaprotokółować treść wniosku (w tym zakres podmiotowy i przedmiotowy)

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Konflikty zbrojne w aspekcie prawa międzynarodowego

na początek prezentujemy pracę o konfliktach zbrojnych w Afryce

Główne cechy prawa międzynarodowego publicznego:

- brak ustawodawcy; prawo międzynarodowe jest tworzone przez same państwa, a podstawą do obowiązywania normy prawa międzynarodowego wobec określonego państwa jest jego zgoda. Z tego też wynika, że jest to prawo partykularne.
- brak zorganizowanego aparatu przymusu; w pewnym sensie funkcje aparatu przymusu pełni jedynie ONZ, która dysponuje prawem stosowania sankcji
- brak obowiązkowego sądownictwa międzynarodowego. Przez wiele lat w ogóle go nie było, a państwa opierały się w razie sporów na sądownictwie arbitrażowym. Obecnie głównym sądem międzynarodowym jest Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości w Hadze. Państwa muszą jednak wyrazić zgodę na poddanie sprawy sądowi, jednak po zapadnięciu orzeczenia wyrok jest bezwzględnie obowiązujący.

Różne jest pojęcie źródła prawa międzynarodowego. W ujęciu materialnym źródło jest zespołem czynników, które doprowadziły do powstania konkretnych norm prawa międzynarodowego. W ujęciu formalnym są to formy, w których tworzone są normy prawa międzynarodowego. W ujęciu poznawczym natomiast, źródła są to zbiory dokumentów, z których czerpie się znajomość norm prawa międzynarodowego. W dalszych rozważaniach źródła będą rozumiane jako formy, w których tworzone są normy prawne.

Początki kształtowania się prawa międzynarodowego były związane z prawami wojny i pokoju, których kodyfikacji dokonał H. Grotius w dziele O prawie wojny i pokoju z 1625 roku. Prawo wojny (*ius bellum*) zostało współcześnie zlikwidowane – wojna agresywna jest przestępstwem z punktu widzenia prawa międzynarodowego. W zakres prawa pokoju (*ius pacem*) wchodzi regulacje dotyczące: stosunków dyplomatycznych, konsularnych, kwestie obywatelstwa, cudzoziemców, uchodźców, regulowania sporów międzynarodowych oraz współpracy międzynarodowej, problemy stanowienia granic, prawo morza, prawo lotnicze i kosmiczne. [Popularna Encyklopedia Powszechna, 1999]

Prawo wojenne stanowi zespół norm regulujących walkę zbrojną państw i innych podmiotów prawa międzynarodowego. Większość jego regulacji, zwłaszcza te dotyczące zapewnienia ochrony ludności cywilnej lub rannych i chorych, stanowią bezwzględnie obowiązujące normy prawa międzynarodowego. Oznacza to, że ich naruszenie jest zbrodnią międzynarodową. Prawo wojenne ma na celu zapewnienie jak najbardziej humanitarnego charakteru wojny.

Do połowy XX wieku międzynarodowe prawo humanitarne miało zastosowanie wyłącznie do konfliktów zbrojnych między niepodległymi państwami, to znaczy do konfliktów zbrojnych międzynarodowych. Jednak siły używano także do rozwiązywania konfliktów w granicach jednego tylko państwa. Takie konflikty zbrojne, w których przeciwko władzom państwa występują z bronią w ręku ich oponenti, nazywamy konfliktami zbrojnymi niemiędzynarodowymi; określane są one także jako wewnętrzne

konflikty zbrojne, wojny domowe lub wojny cywilne. Państwa uważały tego rodzaju sytuacje za swoje sprawy wewnętrzne i sprzeciwiały się stanowczo jakiegokolwiek ingerencji z zewnątrz, w wyniku czego międzynarodowe prawo humanitarne nie miało do nich zastosowania, a ofiary tych konfliktów nie mogły korzystać z jego ochrony.

Konflikty zbrojne międzynarodowe, niezależnie od ich przyczyn – politycznych, etnicznych, ideologicznych lub religijnych – były zawsze i są nadal niesłychanie okrutne i brutalne, i ich ofiary wymagały zawsze większej ochrony aniżeli ofiary międzynarodowych konfliktów zbrojnych. Jednak dopiero w 1949 roku państwa zgodziły się wprowadzić w artykule 3 wspólnym dla wszystkich czterech Konwencji Genewskich postanowienia przyznające ofiarom międzynarodowych konfliktów zbrojnych pewną minimalną ochronę.

Ochrona ta okazała się mało skuteczna, w związku z czym państwa przyjęły w 1977 roku Protokół Dodatkowy II do Konwencji Genewskich z 1949 roku, w którym zakres ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych został poważnie rozszerzony. Protokół Dodatkowy II sformułował jednak szereg warunków, które przeciwnicy władz państwowych muszą spełnić, aby postanowienia Protokołu Dodatkowego II mogły być stosowane.

Strony konfliktu zbrojnego międzynarodowego mogą zgodzić się na stosowanie w danym konflikcie wszystkich lub tylko niektórych norm odnoszących się do międzynarodowych konfliktów zbrojnych. [Pakiet edukacyjny Międzynarodowego Prawa Humanitarnego dla nauczycieli przysposobienia obronnego, materiały Polskiego Czerwonego Krzyża].

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.